

КОНОНЕНКО

Тетяна Володимирівна,

професор кафедри державно-правових
дисциплін інституту права та безпеки
Одеського державного університету
внутрішніх справ, доктор філософських
наук, професор

УКРАЇНСЬКА ІДЕНТИЧНІСТЬ У КОНТЕКСТІ ПОСТКОЛОНІАЛЬНОГО ДИСКУРСУ

Проблема української ідентичності набуває особливої актуальності в умовах політичних, соціальних і культурних трансформацій, спричинених набуттям незалежності, подіями Революції Гідності та російсько-української війни.

Постколоніальний дискурс виступає важливим методологічним інструментом для рефлексії, аксіологічного оцінювання та вибору; дозволяє комплексно осмислити специфіку історичного розвитку України, яка тривалий час перебувала в межах імперського утворення, виявити глибинні наслідки колоніального підпорядкування. Сформований у другій половині ХХ століття як реакція на завершення колоніальної епохи, він зосереджується на питаннях гібридної ідентичності, підпорядкованості суб'єкта, залежності (економічної, культурної, мовної тощо) від колишньої метрополії; допомагає виявляти стереотипи та механізми домінування, що зберігаються навіть після здобуття незалежності. Сьогодні він активно використовується не тільки для аналізу стану країн Азії чи Африки, але і Східної Європи.

Ми погоджуємося з тезою, що український досвід демонструє специфічну модель колоніалізму, яка поєднує політичне підпорядкування з культурною та мовною асиміляцією. Імперський наратив і до сьогодні спрямований на заперечення суб'єктності українського народу, незалежності Української держави, наявності та самобутності української історії та культури. Корикування історії, заборона або обмеження української мови, репресії проти національної інтелігенції, централізований контроль над освітою, нав'язування радянської ідентичності формують комплекс меншовартості та роздвоєності.

Важливим аспектом постколоніального осмислення є переоцінка історичної пам'яті. Деконструкція імперських мітів дозволяє повернути власне бачення минулого та майбутнього, відновити імена репресованих історичних постатей і діячів культури, переосмислити досвід таких травматичних подій, як Голодомор, Друга світова війна, політичні репресії, русифікація тощо. Особливе значення має мова. В постколоніальному дискурсі вона постає не лише як культурний феномен, а й як символ спротиву, маркер національної суб'єктності та ідентичності. Її повернення в публічний простір, перш за все в освітній процес і медіа, є важливим кроком до

подолання наслідків колоніального минулого та утвердження незалежної ідентичності. Освіта, наука, культура виступають простором рефлексії колоніального досвіду. Українські науковці та митці дедалі частіше звертаються до теми травми, ідентичності, опору, створюючи нові наративи, вільні від імперських смислів.

Війна суттєво активізує процес деколонізації. В умовах екзистенційної загрози посилюється національна консолідація, зростає роль громадянської ідентичності, заснованої на цінностях свободи, гідності та солідарності. Українська ідентичність дедалі чіткіше артикулюється як антиімперська та європейська за своїм ціннісним змістом.

Отже, постколоніальний дискурс є продуктивним інструментом для аналізу української ідентичності, оскільки дозволяє осмислити як історичні наслідки колоніального підпорядкування, так і сучасні процеси національного самоствердження. Українська ідентичність постає як динамічне явище, що формується в процесі подолання колоніальної спадщини та утвердження власної суб'єктності.

КОСОВСЬКИЙ Сергій Васильович,
викладач соціальних дисциплін
комунального закладу Львівської
обласної ради «Бродівський фаховий
педагогічний коледж імені Маркіяна
Шашкевича»

ЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНЬСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ВІД ВИТОКІВ ДО СУЧАСНОСТІ

Українська ідентичність – це складне і багатогранне поняття, яке охоплює усвідомлення людиною своєї належності до українського народу через спільну історію, мову, культуру, цінності та символи.

Це динамічний процес, що постійно трансформується під впливом історичних подій і соціальних змін. У своїй основі ідентичність ґрунтується на понятті «самобутності» – унікального набору рис, які відрізняють українців від інших народів, але водночас об'єднують їх у єдину спільноту [8].

Найдавніші цінності праукраїнців пов'язані з Трипільською цивілізацією – однією із землеробських культур античності, а відтак з Антською землею. Їх прямим спадкоємцем стала держава Руська, створена племенами Руської Землі, на базі яких сформувалась українська народність та державність, а також княжа ідентичність племінних союзів, їх консолідація навколо Києва. По мірі засвоєння християнських цінностей, утвердження християнства як офіційної релігії і включення Руси-України у європейський та світовий